

Početna Stranica > ... > Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje > Nasljeđivanje > Ograničenja Za Nasljeđivanje – Posebna Pravila > France

Ograničenja za nasljeđivanje – posebna pravila

Sadržaj omogućio



European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Francuska

1 Postoje li prema pravu ove države članice posebna pravila koja zbog ekonomskih, obiteljskih ili socijalnih razloga nameću ograničenja koja se odnose ili utječu na nasljeđivanje nepokretne imovine, određenih poduzeća ili drugih posebnih kategorija imovine koji se u njoj nalaze?

U Francuskoj postoje posebna pravila koja odstupaju od općeg nasljednog prava u odnosu na nasljedni red (*dévolution successorale*) (1) i podjelu ostavine (*partage successoral*) (2).

1. Posebna pravila o nasljednom redu

Nasljedni red je mehanizam kojim se određuju osobe koje će naslijediti ostavinu preminule osobe.

U francuskom zakonodavstvu i sudskoj praksi utvrđena su posebna pravila o nasljednom redu kako bi se uzela u obzir posebna priroda određene imovine. Primjenjuju se na sljedeće vrste imovine:

Obiteljske dragocjenosti

Posebna pravila o obiteljskim dragocjenostima (*souvenirs de famille*) utvrđena su sudskom praksom.

Obiteljske dragocjenosti su predmeti čija je vrijednost prvenstveno osobna i subjektivna, poput pisama obitelji, portreta, namještaja s obiteljskim grbom itd. Ta imovina „svjedoči o obiteljskoj povijesti” i stoga predstavlja „emocionalno, a ne novčano nasljeđe, čije značenje za obitelj zahtijeva da pravila koja se primjenjuju na njihov prijenos budu uređena na poseban način, osobito kako bi se izbjeglo njihovo raspršivanje na način koji bi ih lišio obiteljskog elementa koji je ključan za njihovu vrijednost”. (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7. izdanje 2021./2022., br. 235.221).

U skladu sa sudskom praksom (vidjeti posebno [1. građanski odjel, 21. veljače 1978., žalba br. 76-10.561, objavljena u Biltenu](#)), pravila o nasljednom redu i podjeli imovine utvrđena u Građanskom zakoniku (*Code Civil*) ne primjenjuju se na ovu vrstu imovine. Stoga, u nedostatku boljeg dogovora između članova obitelji ili oporučnog raspolaganja (*disposition testamentaire*) koje bi određivalo suprotno, ta imovina može biti povjerena, u obliku pologa, članu obitelji za kojeg sudovi smatraju da je najbolje kvalificiran za njeno čuvanje. Stoga se obiteljske dragocjenosti, umjesto da se prenesu na određenog člana obitelji, povjeravaju na skrb članu obitelji koji ih mora držati tako da budu na raspolaganju drugim članovima.

Grobna mjesta

Grobna mjesta su mjesta na groblju (grobница ili grob). Grobna mjesta imaju posebno važnu obiteljsku svrhu koja, prema francuskoj sudskoj praksi, opravdava odstupanje od općeg nasljednog prava.

Stoga, odstupajući od [članka 815. Građanskog zakonika](#), grobna mjesta nikad ne smiju biti predmet podjele ostavine: prenose se na nasljednike, koji ostaju u trajnom suvlasništvu (*indivision perpétuelle*). Nasljednici u svojstvu suvlasnika imaju pravo biti pokopani na tom grobnom mjestu, pokopati ondje članove svoje obitelji i usprotiviti se pokapanju osoba koje nisu članovi obitelji osobe koja je kupila grobno mjesto (*concessionnaire*).

Književno i umjetničko vlasništvo

[Članak L. 111-1 Zakona o intelektualnom vlasništvu](#) (*code de la propriété intellectuelle*) predviđa da autorska prava (*droit d'auteur*) obuhvaćaju intelektualne i moralne značajke (npr.: pravo na otkrivanje djela, pravo stavljanja vlastitog imena na djelo, pravo na poštovanje djela itd.) te novčane značajke (npr.: pravo na naknadu za objavljivanje djela).

Zakon o intelektualnom vlasništvu sadržava nekoliko posebnih pravila koja odstupaju od uobičajenih pravila o nasljednom redu kako bi se zaštitila autorska prava.

Na primjer, u pogledu novčanih značajki, [članak L.123-6 Zakona o intelektualnom vlasništvu](#) predviđa da nadživjeli bračni drug ima posebno pravo plodouživanja nad bilo kojim pravom upotrebe (*usufruit spécial sur le droit d'exploitation*) koje autor nije iskoristio. Pravni komentatori smatraju da se to posebno pravo plodouživanja „objašnjava činjenicom da se za nadživjelog bračnog druga pretpostavlja da je svojom brižnošću poticao okruženje pogodno za stvaranje intelektualnih djela i da je stoga zakonito to mu nadoknaditi dodjelom prava na korištenje proizvodom tog stvaranja.” (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7. izdanje 2021./2022., br. 235.201).

Što se tiče intelektualnih i moralnih značajki, [članak L. 121-2 Zakona o intelektualnom vlasništvu](#) predviđa da, nakon smrti autora, „pravo na otkrivanje posthumnih djela autora ostvaruju izvršitelji (*exécuteurs testamentaires*) koje je autor odredio tijekom svojeg života. U odsutnosti izvršitelja ili nakon njihove smrti, osim ako autor nije drugačije odredio, to se pravo ostvaruje sljedećim redom: potomci, bračni drug protiv kojeg ne postoji pravomoćna presuda o sudskoj rastavi (*jugement passé en force de chose jugée de séparation de corps*) i koji nije sklopio novi brak, nasljednici koji nisu potomci, a koji će cijelu ostavinu ili njezin dio steći nasljeđivanjem, te univerzalni legatari (*légataires universels*) ili daroprimateљи (*donataires*) ukupne buduće ostavine”. Red osoba iz ovog članka stoga se razlikuje od onog koji je predviđen na temelju [članka 734. Građanskog zakonika](#) radi utvrđivanja redoslijeda kojim nasljednici preminule osobe nasljeđuju ostavinu.

Poljoprivredni zakup

Poljoprivredni zakup (*bail rural*) je ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta ili zgrada između vlasnika ili zakupodavca (*bailleur*) i zakupca ili zakupnika (*exploitant*), u zamjenu za zakupninu. Time se omogućuje stavljanje zemljišta ili zgrada na raspolaganje za poljoprivrednu djelatnost.

[Članak L. 411-34 Zakona o poljoprivredi i morskom ribarstvu](#) (*code rural et de la pêche maritime*) u načelu predviđa da se poljoprivredni zakup nastavlja u korist bračnog druga preminule osobe, partnera s kojim je sklopila životno partnerstvo (*pacte civil de solidarité*), te predaka i potomaka preminule osobe koja je sudjelovala u radu na poljoprivrednom gospodarstvu ili koja je stvarno sudjelovala u tom radu tijekom pet godina prije smrti.

To je pravilo opravdano specifičnom prirodom poljoprivrede. Odstupa od općeg prava na sljedeći način:

- pobočni srodnici (tj. braća i sestre), koji su nasljednici preminule osobe u skladu s općim nasljednim pravom, ne mogu ostvariti pravo na poljoprivredni zakup;
- da bi ostvarile pravo na poljoprivredni zakup, osobe navedene u članku L. 411-34 Zakona o poljoprivredi i morskom ribarstvu moraju stvarno sudjelovati u radu na gospodarstvu prije smrti preminule osobe.

Posebna pravila za zaštitu zajedničkog doma

Utvrđena su posebna pravila kako bi se spriječilo da bračni drug ili registrirani partner nasljeđuju zajednički dom para zajedno s ostalim nasljednicima preminule osobe. Svrha je tih pravila, koja su utvrđena zbog obiteljske prirode doma, očuvati životno okruženje nadživjelog bračnog druga ili, kad je riječ o najmu stambenog prostora (*baux d'habitation*), preminulog registriranog partnera.

[Članak 1751. Građanskog zakonika](#) utvrđuje načelo zajedničkog korištenja (*cotitularité*) povezano sa stambenim najmovima. Tako se njime predviđa da „pravo na najam prostora koji nije ni profesionalne ni komercijalne

prirode, koji oba bračna druga stvarno koriste kao svoje boravište, neovisno o njihovu bračnoimovinskom režimu i neovisno o bilo kakvom suprotnom sporazumu, čak i ako je najam sklopljen prije braka ili registriranog partnerstva, ako partneri to zajednički zatraže, smatra se da u njemu uživaju oba bračna druga ili registrirana partnera’.

U posljednjem stavku tog članka navodi se da „u slučaju smrti jednog od bračnih drugova ili registriranih partnera, nadživjeli bračni drug ili registrirani partner i zajednički stanar u okviru ugovora o najmu imaju isključivo pravo na taj najam, osim ako ga se izričito odreknu”.

Ako dom zajednički pripada bračnim drugovima ili preminulom bračnom drugu, članak 764. Građanskog zakonika predviđa da bračni drug koji ima pravo nasljeđivanja, a koji je u trenutku smrti stvarno boravio u tom domu kao svom glavnom boravištu, do svoje smrti ima pravo boravka (*droit d'habitation*) u domu i pravo na korištenje namještaja (*droit d'usage sur le mobilier*). Za razliku od pravila koje se primjenjuje na najam stambenog prostora, ta se iznimka primjenjuje samo na bračne parove (a ne na one u registriranom partnerstvu).

2. Posebna pravila o raspodjeli: povlaštena dodjela

Raspodjela ostavine posljednja je faza u rješavanju nasljedstva. Time se okončava zajedničko vlasništvo jer uključuje dodjelu pojedinačnih prava svakom nasljedniku nad imovinom koja čini ostavinu koju treba raspodijeliti.

U načelu, kako bi se raspodijelila ostavina, mora se utvrditi onoliko dijelova koliko ima nasljednika koji zajednički imaju pravo na udio u njoj ([članak 827. Građanskog zakonika](#)). U načelu, svi dijelovi su jednake vrijednosti; ako sastav ostavine onemogućuje utvrđivanje dijelova jednake vrijednosti, razlika se nadoknađuje plaćanjem radi izjednačavanja udjela (*soulte*) ([članak 826. Građanskog zakonika](#)).

U [članku 830. Građanskog zakonika](#) navedeno je da pri uspostavi i sastavljanju dijelova treba nastojati izbjeći podjelu gospodarskih jedinica i drugih skupova imovine čije bi razdvajanje dovelo do njihove amortizacije.

Zajednički nasljednici mogu se dogovoriti o tome kako će se svaki dio raspodijeliti. Ako se ne uspiju međusobno dogovoriti, dijelovi se raspodjeljuju nasumičnim izvlačenjem.

Međutim, određena imovina može biti isključena iz nasumičnog izvlačenja i na povlašten način dodijeljena nasljedniku. Stoga je pravilima predviđeno da nadživjeli bračni drug ili bilo koji zajednički nasljednik može zatražiti povlaštenu dodjelu (*attribution préférentielle*):

- poljoprivrednih, poslovnih, industrijskih, obrtničkih ili profesionalnih pothvata u kojima stvarno sudjeluje ili je sudjelovao ([članak 831. Građanskog zakonika](#)). Ova povlaštena dodjela primjenjuje se u skladu sa zakonom na svako poljoprivredno gospodarstvo koje ne prelazi ograničenja površine utvrđena dekretom Državnog vijeća, osim ako je sud naložio da ostane u zajedničkom vlasništvu ([članak 832. Građanskog zakonika](#)). To je podložno konačnoj odluci suda koji odlučuje o meritumu predmeta u drugim slučajevima;
- vlasništva ili prava na najam prostora koji stvarno koristi kao svoje boravište, ako je tamo boravio u vrijeme smrti preminule osobe, i namještaja u njemu, kao i vozila preminule osobe ako mu je potrebno kako bi zadovoljio svoje svakodnevne potrebe ([članak 831. stavak 2. točka 1. Građanskog zakonika](#)). Ova povlaštena dodjela primjenjuje se u skladu sa zakonom ([članak 831. stavak 3. Građanskog zakonika](#));
- vlasništva ili prava na najam poslovnog prostora koji stvarno koristi u okviru svog poslovanja, kao i pokretnina potrebnih za to poslovanje ([članak 831. stavak 2. točka 2. Građanskog zakonika](#)). Ova povlaštena dodjela podložna je pravomoćnoj odluci suda koji odlučuje o meritumu predmeta;
- svih pokretnih predmeta potrebnih za korištenje poljoprivrednim zemljištem (*exploitation d'un bien rural*) koje je preminula osoba obrađivala kao poljoprivrednik ili napoličar, ako se zakup nastavlja u korist podnositelja zahtjeva ili ako je podnositelju zahtjeva odobren novi zakup ([članak 831. stavak 2. točka 3. Građanskog zakonika](#)). Ova povlaštena dodjela podložna je pravomoćnoj odluci suda koji odlučuje o meritumu predmeta.

U svim slučajevima, čak i kada se povlaštena dodjela primjenjuje u skladu sa zakonom, ona nikad nije automatska. To znači da je uvijek mora zatražiti preživjeli bračni drug ili nasljednik koji želi imati koristi od nje.

2 Primjenjuju li se prema pravu ove države članice ta posebna pravila na

nasljeđivanje navedene imovine neovisno o pravu mjerodavnom za nasljeđivanje?

Od prethodno navedenih pravila o nasljednom redu koja odstupaju od općeg prava, samo se dva primjenjuju neovisno o pravu mjerodavnom za nasljeđivanje:

- pravila o povlaštenoj dodjeli. Kasacijski sud (*Cour de cassation*) presudio je da su „pravila o povlaštenoj dodjeli, zbog svoje gospodarske i socijalne svrhe, prevladavajuće obvezujuće odredbe, tako da se primjenjuju pravila utvrđena pravom mjesta u kojem se nalazi nekretnina.” (1. građanski odjel, 10. listopada 2012., žalba br. 11-18.345, objavljena u Biltenu);
- pravila o moralnim pravima autora (*droit moral des auteurs*). Kasacijski sud tako je naveo da su „pravila kojima se predviđa da u Francuskoj osoba koja je autor književnog ili umjetničkog djela uživa moralno pravo uspostavljeno u njezinu korist“ zakoni s obveznom primjenom. ” (1. građanski odjel, 28. svibnja 1991., žalbe br. 89-19.522 i 89-19.725, objavljene u Biltenu)

3 Postoje li prema pravu ove države članice posebni postupci kojima se osigurava usklađenost s navedenim posebnim pravilima?

U nacionalnom pravu ne postoje posebni postupci kojima bi se osigurala usklađenost s gore navedenim posebnim odredbama.

■ Posljednji put ažurirano: 20/11/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.